

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 535/2013-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti E. P., K., zastúpenej advokátkou JUDr. A. Z., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/2001, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. P. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/2001 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/2001 konal bez zbytočných prietáhov.

3. E. P. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 7 000 € (slovom sedemtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť E. P. trovy konania v sume 327,31 € (slovom tristo dvadsaťsedem eur a tridsaťjeden centov) na účet advokátky JUDr. A. Z., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. februára 2013 doručená s'ťažnosť E. P. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/2001.

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľka je navrhovateľkou v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 28 C/354/2001. Návrh na vyporiadanie BSM podala 26. apríla 2001. Vo svojej s'ťažnosti s'ťažovateľka popisuje doterajší priebeh predmetného konania a ďalej uvádza:

„Ku dňu podania mojej s'ťažnosti, t. j. viac ako po 12 rokoch prejednávania vyššie uvedenej veci je možné ustáliť, že všetky predmetné hnutelné veci užívané prevažne odporcom, stratili hodnotu.“

Z vyporiadania BSM som radšej na pojednávaní konanom dňa 30. 1. 2012 vylúčila niektoré hnutelné veci, ktorých existenciu a najmä hodnotu už po tak dlhej dobe nie je možné preukázať.

Z dôvodu neprimerane dlhého prejednávania tejto veci som vyslovila tiež návrh, aby konajúci súd vykonal dôkaz – znalecký posudok na nehnuteľnosť zapísanú na LV... pre k. ú..., nakoľko po ustálení tejto ceny by som už netrvala na zaradení sporných hnutelných vecí do masy BSM. Do dnešného dňa môjmu návrhu, ktorý som podávala opakovane podaniami zo dňa 11. 2. 2005, ktorým som konajúcemu súdu navrhla, aby vykonal znalecké dokazovanie na ustálenie hodnoty obchodného imania odporcu ku dňu zániku BSM, podaním zo dňa 21. 3. 2007 som opakovane vyzvala konajúci súd na vykonanie dokazovania formou znaleckých posudkov na veci, ktorých hodnota bola sporná, podaním zo dňa 7. 8. 2007 som konajúci súd žiadala o vykonanie navrhovaného dokazovania tak, aby v konaní, t. č. šesťročnom, nedochádzalo k prietahom v konaní a podaním zo dňa 26. 1. 2011 som po piaty krát vyzvala konajúci súd na nariadenie znaleckého odkazovania na ustálenie ceny nehnuteľnosti.

Som si vedomá tej skutočnosti, že konanie, ktorého predmetom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, je fakticky zložitá vec, nakoľko konajúci súd sa musí vysporiadať s množstvom vecí, ktoré sú, resp. nie sú predmetom vysporiadania, ako aj s rozpornými tvrdeniami účastníkov.

Aj napriek tomu si myslím, že prejednávanie jednej veci počas 12 tich rokov je dosť dlhá doba, aby bola znaleckými posudkami ustálená cena hnutelných ako aj nehnuteľných vecí, na základe ktorých by bolo možné rozhodnúť vo veci samej.

Ako vyplýva z prednesov môjho bývalého manžela, ku dnešnému dňu už nevie predložiť obchodné knihy, nakoľko ich po desiatich rokoch skartoval v súlade so zákonom o účtovníctve a teda z dôvodu nevykonania tohto dôkazu po začatí pojednávania sa už vykonať ani nedá.

Domnievam sa, že prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Chcela by som zdôrazniť, že všetky veci, ktoré sú predmetom vyporiadania v prevažnej miere užíva môj bývalý manžel, navyše v spoločnej nehnuteľnosti až ku

dnešnému dnu podniká a má svoju prevádzku predajne kvetín a teda neprimerane dlhým súdnym konaním dochádza k porušeniu môjho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy... a... podľa čl. 1 Dodatkového protokolu...“

Sťažovateľka v sťažnosti tiež poukazuje na relevantnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 48 ods. 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/01 porušené bolo.

... Základné právo sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/01 porušené bolo.

... Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/01 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

... Sťažovateľke sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 12 000 €, ktoré je jej Okresný súd Košice II povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky... do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

... Okresný súd Košice II je povinný uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 327,31 € na účet právneho zástupcu sťažovateľky... do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňuje sťažovateľka takto:

«Touto sťažnosťou zároveň žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby mi priznal finančné zadosťučinenie v sume 12 000 €, pričom pri určení výšky finančného

zadosťučinenia je nutné prihliadať k celkovej dobe, po ktorú konanie trvá a nie len k dobe, po ktorú dochádza k priet'ahom v konaní.

Európsky súd vychádza zo „silnej ale vyvrátiteľnej domnienky“, že neprimeraná dĺžka súdneho konania znamená pre sťažovateľa morálnu ujmu a žiadne dôkazy v tomto ohľade nevyžaduje .

Náhrada nemateriálnej ujmy má slúžiť ku kompenzácii stavu neistoty, do ktorej bol sťažovateľ v dôsledku neprimerane dlho vedeného konania uvedený a bol v nej udržovaný.

Ako vyplýva z judikatúry Európskeho súdu, poskytuje sa primerané zadosťučinenie v zásade za rok trvania neprimerane dlhého konania, nie za rok trvania priet'ahov v konaní (rozsudok ESĽP vo veci Apicella proti Taliansku, odst. 111). Pre výšku zadosťučinenia má význam len to, aká bola celková doba konania.»

Ústavný súd 1. júla 2013 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. K predmetnej sťažnosti sa vyjadril prípisom sp. zn. 1 SprV/430/2013 z 9. júla 2013 doručený ústavnému súdu 10. júla 2013. V prípise uviedol prehľad úkonov, ktoré v namietanom konaní okresný súd doteraz vykonal, a následne uvádza:

„Vzhľadom na predmet sporu je zrejmé, že sa jedná o skutkovo zložitú vec už i s ohľadom na fakt, že v konaní boli nariadené až štyri znalecké dokazovania (tiež samotná sťažovateľka na strane 4. sťažnosti uvádza, že sa jedná vzhľadom na predmet konania o fakticky zložitú vec), bolo vypočutých viacero svedkov a žiadané ďalšie správy predovšetkým z peňažných ústavov.

Dĺžka predmetného konania bola ovplyvnená i skutočnosťou zmeny zákonných sudcov, ktorý sa so spisom museli oboznámiť, čo si vyžiadalo značný časový priestor. K dĺžke konania prispel i nepriaznivý zdravotný stav žalovaného, ktorý bol preukázaný potvrdením ošetrojúcej lekárky, pričom podľa vyjadrení jeho právnej zástupkyne s pojednávaním bez jeho prítomnosti nesúhlasil.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 535/2013-21 z 22. augusta 2013 ju prijal na ďalšie konanie. V nadväznosti na to ústavný súd vyzval sťažovateľku a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú

na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Sťažovateľka a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nie je možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV/857/2013 zo 4. októbra 2013 poukázal v celom rozsahu na svoje vyjadrenie sp. zn. 1 SprV/430/2013 z 9. júla 2013 a na argumentáciu v ňom obsiahnutú.

Sťažovateľka po predchádzajúcej výzve ústavného súdu poskytla svoje stanovisko k vyjadreniam predsedu okresného súdu z 9. júla 2013 a zo 4. októbra 2013 podaním z 10. októbra 2013. V tomto podaní sťažovateľka poukázala na svoju argumentáciu, ktorú uviedla v sťažnosti; v reakcii na vyjadrenie predsedu okresného súdu ďalej uviedla:

„Ja nepopieram, že konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva je fakticky zložitou vecou, ale som toho názoru, že prejednávanie veci, aj fakticky zložitej počas 12-tich rokov je neprimerane dlhá doba, keď zoberieme do úvahy tú skutočnosť, že nebolo zatiaľ vo veci samej rozhodnuté ani prvostupňovým súdom.

Pri zvažovaní primeranosti dĺžky konania je nutné zobrať na zreteľ hlavne:

- > Zložitost' prípadu*
- > Chovanie účastníkov konania*
- > Postup príslušných súdov*
- > Význam predmetu konania pre účastníka*
- > Počet inštancií, ktoré sa riešením daného sporu zaoberali.*

Zdôrazňujem, že konanie o vyporiadanie BSM má pre mňa doslova existenčný charakter, nakoľko ja až do právoplatného skončenia tohto konania som nútená žiť

z dôchodku vo výške cca. 400 €, zatiaľ čo môj bývalý manžel užíva celý náš majetok sám a berie z neho úžitky.

Ďalším typovým hľadiskom je tiež vek a stav účastníka konania. Európsky súd konštatoval, že súdy a iné orgány verejnej moci by pri vykonávaní im pridelených prípadov mali s väčšou starostlivosťou pristupovať ku konaniu, kde účastníci konania sú vážne choré osoby a osoby vyššieho veku. (Rozsudok senátu druhej sekcie ESLP zo dňa 10. 7. 2003, Hartman proti ČR, sťažnosť 53341/99).

Som starobná dôchodkyňa, onkologická pacientka, finančne odkázaná len na seba, nakoľko sa mi stalo to, s čím sa len ťažko vyrovnávam, a to, že som prežila obe svoje deti. Navyše sa starám aj o vnuka, syna môjho zomrelého syna, ktorý je umiestnený v ústave telesne a mentálne postihnutých a ktorého matka býva trvale vo Š...

Aj na základe týchto skutočností vnímam neprimerane dlhú dĺžku konania oveľa intenzívnejšie a jedná sa tak objektívne o výraznejší zásah do mojich práv, navyše sa s ohľadom na prognózu môjho zdravotného stavu obávam, že môj podiel z vyporiadania BSM už nebudem môcť pokojne užívať.“

II.

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka podala okresnému súdu 26. apríla 2001 návrh na vyporiadanie BSM. V súvislosti s podaním návrhu 4. júna 2001 požiadala o oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku. Okresný súd uznesením č. k. 28 C/354/2001-17 rozhodol o oslobodení sťažovateľky od súdnych poplatkov.

Žalovaný na výzvu okresného súdu predložil 3. mája 2002 svoje vyjadrenie k návrhu. Okresný súd doručoval toto vyjadrenie sťažovateľke 20. júna 2002, pričom k úspešnému doručeniu došlo 18. septembra 2002.

Okresný súd nariadil 5. augusta 2002 pojednávanie na 4. november 2002. Z dôvodu ospravedlnenia právneho zástupcu žalovaného bolo pojednávanie odročené na 23. január 2003. Následne okresný súd uskutočnil pojednávanie 13. marca 2003 (v rámci prípravy

na pojednávajúce vyzval účastníkov konania, aby podali návrhy na vykonanie dokazovania, predložili listinné dôkazy a pod.).

V rámci zaobstarania podkladov pre rozhodnutie okresný súd 19. mája 2003 žiadal o pripojenie relevantného vyšetrovacieho spisu z Okresného úradu vyšetrovania Košice II a odoslal výzvy pre banky. Okresný súd následne urgenciami z 28. novembra 2003 a z 22. marca 2004 žiadal o predloženie vyšetrovacieho spisu. Správy z bánk boli okresnému súdu doručené v mesiacoch september až november 2003.

Dňa 4. augusta 2004 okresný súd nariadil pojednávajúce na 23. september 2004, ktoré bolo na základe žiadosti žalovaného odročené na 13. december 2004. Okresný súd uskutočnil pojednávajúce 13. decembra 2004, pojednávajúce nariadené na 14. apríla 2005 zrušil z dôvodu účasti zákonného sudcu na zasadnutí Združenia sudcov Slovenska. Následne okresný súd 26. mája 2005 nariadil pojednávajúce na 17. október 2005 a 26. január 2006. Na pojednávajúci 26. januára 2006 sa nezúčastnil žalovaný z dôvodu svojej práceneschopnosti, rovnako tak sa ho nezúčastnili ani predvolaný svedok a sťažovateľka. Ďalšie pojednávajúce sa uskutočnilo 6. apríla 2006. Pojednávajúce nariadené na 22. jún 2006 bolo odročené pre práceneschopnosť sudcu. Dňa 7. septembra 2006 okresný súd nariadil pojednávajúce na 12. október 2006, pričom ho následne odročil na neurčito. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 8. novembra 2006 podanie, v ktorom navrhla, aby sa nariadilo znalecké dokazovanie. Okresný súd 21. decembra 2006 nariadil pojednávajúce na 7. február 2007. Na tomto pojednávajúci právni zástupcovia účastníkov konania predložili návrh na odročenie pojednávajúca so žiadosťou o poskytnutie lehoty na rokovania o mimosúdnom urovnaní predmetného sporu. Sťažovateľka následne 7. marca 2007 doručila podanie, v ktorom oznámila okresnému súdu výsledky rokovania.

Dňa 2. apríla 2007 došlo k zmene zákonného sudcu v predmetnej veci.

Okresný súd uzneseniami z 28. septembra 2007 ustanovil znalca na určenie zostatkovej hodnoty hnuiteľných vecí (ďalej len „znalec č. 1“), znalca na určenie hodnoty vybranej elektroniky (ďalej len „znalec č. 2“) a znalca na určenie hodnoty plynového kotla

a naftovej pece (ďalej len „znalec č. 3“). Podaním doručeným 11. decembra 2007 znalec č. 1 oznámil, že nie je oprávnený ohodnotiť obrazy a digestor. Znalec č. 1 doručil vypracovaný znalecký posudok 14. januára 2008.

Dňa 22. januára 2008 došlo k zmene zákonného sudcu v predmetnej veci.

Dňa 23. septembra 2008 znalec č. 1 doručil nový znalecký posudok, ktorý žiadal vymeniť za znalecký posudok doručený 14. januára 2008 z dôvodu vykonania v ňom administratívnych úprav. Okresný súd uznesením z 23. septembra 2008 rozhodol o znalečnom pre znalca č. 1. Následne okresný súd doručoval 25. septembra 2008 znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 12. novembra 2008 prevzal znalec č. 2 súdny spis. Podaním doručeným 28. novembra 2008 požiadal znalec č. 2 o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 22. decembra 2008. Okresný súd následne 5. februára 2009 urgoval znalca č. 2, aby predložil znalecký posudok. Znalec č. 2 predložil znalecký posudok 16. februára 2009. Okresný súd 19. februára 2009 rozhodol o znalečnom pre znalca č. 2 a 4. marca 2009 tento znalecký posudok doručoval účastníkom konania na vyjadrenie.

Dňa 24. apríla 2009 bol súdny spis odoslaný znalcovi č. 3, ktorý následne predložil znalecký posudok 14. mája 2009. Okresný súd doručoval tento znalecký posudok 20. mája 2009 účastníkom konania, o znalečnom pre znalca č. 3 rozhodol uznesením z 29. októbra 2009.

Okresný súd uznesením zo 6. októbra 2010 ustanovil znalca z odboru výtvarného umenia (ďalej len „znalec č. 4“). Dňa 22. novembra 2010 bol súdny spis odoslaný znalcovi č. 4, ktorý doručil znalecký posudok 8. marca 2011. Okresný súd rozhodol o znalečnom pre znalca č. 4 10. marca 2011 a 11. marca 2011 doručoval znalecký posudok účastníkom konania.

Okresný súd nariadil 4. júla 2011 pojednávanie na 3. október 2011. Na tomto pojednávaní právny zástupca sťažovateľky navrhol odročiť ho na účely určenia, ktoré

hnuteľné veci patria do BSM. Na tomto základe okresný súd odročil pojednávanie na 21. november 2011. V priebehu októbra 2011 a novembra 2011 okresný súd vyzval Daňový úrad K. na predloženie daňových priznaní za obdobie od 1990 do 2000 daňového subjektu – J. P. – F... Na pojednávaní 21. novembra 2011 nebol prítomný žalovaný, pretože právni zástupcovia účastníkov konania žiadali odročiť pojednávanie, keďže ešte nedospeli k dohode o hnutel'ných veciach patriacich do BSM. Okresný súd vykonal následne pojednávania 30. januára 2012 a 5. marca 2012. V priebehu marca 2012 si účastníci splnili svoje povinnosti uložené im uznesením okresného súdu. Žalovaný podaním doručeným 3. apríla 2012 ospravedlnil svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní a žiadal o jeho odročenie z dôvodu svojho nepriaznivého zdravotného stavu. Okresný súd pojednávanie nariadené na 5. apríl 2012 z tohto dôvodu odročil.

Okresný súd v priebehu apríla 2012 až septembra 2012 zisťoval zdravotný stav žalovaného výzvami zo 17. apríla 2012, 23. mája 2012, 20. júna 2012 a 30. augusta 2012. Zisťoval tiež, či žalovaný trvá na osobnej účasti na pojednávaní vzhľadom na to, že je zastúpený advokátom. Žalovaný v podaní z 26. apríla 2012 oznámil, že na kontrolnom vyšetrení sa zúčastní 30. apríla 2012, po ktorom bude zrejmy výsledok. Podaním z 5. júna 2012 žalovaný oznámil, že je stále práceneschopný a že trvá na svojej osobnej účasti na pojednávaní. Ďalším podaním z 13. júla 2012 oznámil, že je stále práceneschopný, o čom predložil aj potvrdenie od lekára, s tým, že opakovane trvá na svojej osobnej účasti na pojednávaní. Ošetrujúca lekárka žalovaného predložila na základe výzvy okresného súdu správu z 24. septembra 2012, z ktorej vyplýva, že žalovaný bol práceneschopný a bol hospitalizovaný na geriatrickej klinike v K.

Okresný súd následne v roku 2013 uskutočnil pojednávania 25. marca 2013 a 29. apríla 2013, na ktorých zisťoval skutočnosti týkajúce sa vecí patriacich do BSM (informácie o motorových vozidlách, stave účtov a pod.).

V čase rozhodovania ústavného v namietanom konaní okresný súd meritórne nerozhodol.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/2001.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená

nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 127/2011, IV. ÚS 570/2012).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Podľa § 119 ods. 4 OSP ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci. Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základných práv, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je vyporiadanie BSM. Z hľadiska predmetu konania ide o bežnú agendu všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných veciach.

Z právneho hľadiska nejde o zložitú vec. Podľa názoru ústavného súdu je však predmetná vec skutkovo zložitá. V prerokúvanom prípade účastníci uplatnili pomerne rozsiahly počet vecí a iných majetkových hodnôt, vo vzťahu ku ktorým má okresný súd rozhodnúť, či patria do masy BSM, a následne uskutočniť vyporiadanie týchto hodnôt. Relevantnou skutkovou okolnosťou je aj relatívne malý konsenzus medzi účastníkmi konania o tom, ktorý majetok patrí do BSM, a tiež aká je hodnota jednotlivých majetkových zložiek. Na tomto základe bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie – ustanovením štyroch znalcov, a tiež vykonať dokazovanie výzvami na štátne orgány (dopravný inšpektorát, daňový úrad) a iné inštitúcie (banky). Túto skutkovú zložitosť veci ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

2. Správanie sťažovateľky a žalovaného ústavný súd hodnotí v zásade ako súčinnosť. Napriek tomu sa v konaní vyskytli také okolnosti spočívajúce v správaní účastníkov konania, ktoré prispeli k doterajšej dĺžke konania. Je potrebné prihliadnuť napr. na to, že právni zástupcovia účastníkov zhodne navrhli odročiť pojednávania na účely mimosúdneho rokovania, prípadne rokovania o hnutelných veciach (napr. na pojednávaní 7. februára 2007, 3. októbra 2011, 21. novembra 2011). Viacero pojednávanií bolo potrebné odročiť z dôvodu neprítomnosti žalovaného alebo jeho právneho zástupcu (napr. 4. novembra 2002, 23. septembra 2004, 26. januára 2006). V období od 5. apríla 2012 do septembra 2012 okresný súd zisťoval zdravotný stav žalovaného. Žalovaný argumentoval, že sa nemôže zo zdravotných dôvodov zúčastniť pojednávania, napriek tomu trval na osobnej účasti na pojednávaní, hoci bol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Správanie žalovaného nemožno vyhodnotiť na ťarchu sťažovateľky, rovnako tak ani na ťarchu okresného súdu. Uvedené okolnosti prispeli k doterajšej dĺžke konania, preto ich ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení.

3. V postupe okresného súdu sa vyskytli opakované obdobia nečinnosti (napr. od mája 2003 do augusta 2004, od mája 2005 do októbra 2005). Odhliadnuc od týchto období, okresný súd vyvíjal priebežne úsilie zaobstarať podklady pre rozhodnutie vo veci, zabezpečoval súčinnosť účastníkov konania a pod., avšak jeho postup, najmä pri zabezpečovaní súčinnosti znalcov, vykazuje určité nedostatky. K doterajšej dĺžke

konania nepochybne prispela aj opakovaná výmena zákonného sudcu (dvakrát). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že preskúmané konanie okresného súdu je takmer v celom jeho priebehu poznačené predovšetkým nesústreďenosťou a neefektívnosťou.

O neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí predovšetkým skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo ani po viac ako 12 rokoch od jeho začiatku právoplatne skončené, čo ústavný súd považuje samo osebe za ústavne neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010).

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzavrel, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C/354/2001 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu

Sťažovateľka tiež namieta porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľka odôvodňuje porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu na tom základe, že vzhľadom na dĺžku

konania nemožno ustáliť „*existenciu a najmä hodnotu*“ hnutelných vecí, ktoré vylúčila z vypořádania BSM na pojednávaní 30. januára 2012, a tiež v súvislosti s priet'ahmi okresného súdu pri zisťovaní hodnoty prevádzky predajne kvetov, ktorú žalovaný stále prevádzkuje.

Pokiaľ ide o túto časť s'ťažnosti, ústavný súd tiež konštatuje, že k porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, prípadne práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní by mohlo dôjsť v prípade, ak by postup všeobecného súdu v dôsledku zbytočných priet'ahov viedol v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť súdnu ochranu vlastníckemu právu účastníkov konania (m. m. III. ÚS 33/03).

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade takáto situácia aj napriek relatívne značnej dĺžke konania dosiaľ nenastala. Vo vzťahu k určeniu hodnoty obchodného imania – prevádzky predajne kvetov – je ochranu vlastníckemu právu s'ťažovateľky povinný poskytnúť okresný súd v namietanom konaní. Ústavný súd takto uprednostňuje právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom, ktorým sa všeobecnému súdu prikáže konať v namietanom konaní bez zbytočných priet'ahov, sa vytvára tiež priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07, IV. ÚS 24/2010, I. ÚS 244/2011, IV. ÚS 495/2011), a preto s'ťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 12 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď poukázala predovšetkým na dlhodobý stav právnej neistoty v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu, ktorý doteraz nerozhodol vo veci, a tiež na svoj zdravotný stav a vek.

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 28 C/354/2001, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (skutočnosť, že k doterajšej dĺžke konania prispeli aj účastníci konania, predovšetkým žalovaný, relatívnu skutkovú zložitost' veci a to, že konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené), ústavný súd považuje priznanie sumy 7 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátkou JUDr. A. Z.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka žiada, aby jej bola priznaná úhrada trov konania za tri úkony právnej služby v sume 494,87 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €, a za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za úkon vykonaný 14. decembra 2012 – prevzatie a príprava zastúpenia 127,16 € a režijný paušál 7,63 €, za podanie sťažnosti 30. januára 2013 – 130,16 € a režijný paušál 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 272,76 €. Keďže advokátka je platkyňou dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 %

podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Úhrada trov právneho zastúpenia vrátane DPH a režijného paušálu bola priznaná v celkovej sume 327,31 €. Ústavný súd nepriznal úhradu za úkon – spísanie podania z 10. októbra 2013 označeného ako „*Vec: IV. ÚS 535/2013 – stanovisko k vyjadreniu z 9. júla 2013 a 4. 10. 2013*“, vzhľadom na to, že advokátka v predmetnom podaní neuviedla žiadne nové relevantné skutočnosti.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013